

Alterbok for Døvekirken

DEL I

ORDNING FOR HOVEDGUDSTJENESTE
PÅ NORSK TEGNSPRÅK

1.

INNLEDNING

Sammen for Guds ansikt

I gudstjenesten kommer mennesker sammen for å søke Gud. Å feire gudstjeneste beskrives i Salmenes bok som å tre fram for Guds ansikt, i glede og i ærefrykt. I Salme 42,3 heter det: «Min sjel tørster etter Gud, etter den levende Gud. Når kan jeg få komme og tre fram for hans ansikt?».

Hva gudstjeneste er, kan sammenfattes i de fire ordene «sammen for Guds ansikt». Vi kan ha mange og ulike grunner for å gå til gudstjeneste. Den dypeste grunnen ligger imidlertid ikke i oss selv, men i at GUD kaller oss sammen til gudstjeneste som dem vi er. Det ser vi i fortellingen om Israels utferd fra Egypt, hvor GUD sier: «La mitt folk dra, så de kan tjene meg i ørkenen» (2 Mos 7,16). Folket ble befridd fra slaveri og frigjort til gudstjeneste.

Gudstjenesten har sitt eget formål. Her tjener GUD oss, og vi tjener Gud, fordi GUD vil ha fellesskap med oss. Jesus Kristus bekrefter dette når han sier at «hvor to eller tre er samlet i mitt navn, der er jeg midt iblant dem» (Matt 18,20).

For den første kristne menighet var det en selvfølge å samles til gudstjeneste. I Apostlenes gjerninger beskrives det slik: «De holdt seg trofast til apostlenes lære og fellesskapet, til brødsbrytelsen og bønnene» (Apg 2,42).

I nesten to tusen år har den kristne gudstjenesten vært feiret, i vårt eget land i mer enn tusen år – og på norsk tegnspråk med egen liturgi siden 1995. Hele denne tiden har gudstjenesten hatt en felles grunnstruktur, med Ordets del og Nattverdens del som hovedelementer, og med søndagen som dagen for feiring av Kristi oppstandelse og nærvær. Mye annet som vi opplever som viktig i gudstjenesten, har variert med tid og sted, og arter seg forskjellig også i dag. Samtidig har kirkesamfunnene nærmet seg hverandre, ikke minst ved at menighetslemmenes rolle i gudstjenestelivet er styrket. Alt som skjer i gudstjenesten er preget av at vi er sammen for Guds ansikt. Derfor avsluttes gudstjenesten med den urgamle aronittiske velsignelsen: «Herren velsigne deg og bevare deg. Herren la sitt ansikt lyse over deg og være deg nådig. Herren løfte sitt åsyn på deg og gi deg fred» (4 Mos 6,24-26). At Guds ansikt lyser over oss er avgjørende for vår eksistens, også når vi går hver til vårt. Da sendes vi ut til hverdagens tjeneste for Gud, våre medmennesker og alt det skapte.

Liturgiarbeid i Døvekirken

Liturgiarbeidet i Døvekirken er av relativt ny dato. Det var først på Døves Kirkemøte i Haugesund i 1990 at det ble fattet vedtak som resulterte i et femårig liturgiarbeid i regi av Kirkedepartementets rådgivende komite for den geistlige betjening av Norges døve. Denne liturgien ble innført som prøveliturgi av Døves Kirkemøte i Bergen 1995. Denne liturgien har vært den rådende liturgi i Døvekirken fram til i dag. Erfaringene fra denne liturgien har vært viktig i utviklingen av hovedgudstjenesten som nå foreligger.

Døve hadde i mange år husandakter hjemme hos hverandre, før den første døveprest Conrad Svendsen ble ansatt i 1894 av *De Norske Døvstummes Forening i Kristiania*. Døveforeningen ønsket at døve skulle få muligheten til å oppleve gudstjenestefellesskapet på norsk tegnspråk. Vi har dessverre få kilder på hvordan gudstjenestespråket var på denne tiden. Døveprest Conrad Svendsen måtte lære seg tegnspråk til han ble forstått av menigheten. Hvordan dette språket var, vet vi ikke. Døve har i langt mindre grad tilgang til andakter og gudstjenester enn hørende. Dette begrenser mulighetene til å utvikle et godt kirketegnspråk. Fram til nå vet vi at gudstjenestespråket vårt har vært av varierende kvalitet og døvekulturen ikke har vært tilstrekkelig nærværende i gudstjenesten. Døvekirken legitimitet ligger ene og alene i bruken av norsk tegnspråk og døvekulturelle uttrykk. I det nåværende arbeidet med hovedgudstjenesten har vi lagt opp til at døvekirkelige og døvekulturelle uttrykk samt tegnspråkets egenart i mye større grad enn før inkorporeres.

Menighetens deltagelse

Døve gir uttrykk for sin deltagelse i det som skjer gjennom responsmarkering, bruk av nikk og speiling av ansiktsuttrykk og munnbevegelser, samt bruken av en diskret, lavt utført tegnføring. Dette ser vi på som mer genuin døvekulturell deltagelse og evt. tilslutning til det som blir sagt som for eksempel ved Fader Vår og Trosbekjennelsen. Femtegnsbønnen og liknende uttrykk hvor menigheten holder et tegn mens en liturg ber, synes å være en god form for en synlig aktiv deltagelse. Aktiv deltagelse i gudstjenesten kan også være et rent indre uttrykk.

Vi har ikke vært konsekvente i vår bruk av prøveliturgien, og menigheten møter da forskjellige versjoner og forskjellig praksis på hvordan menighetssvar gjennomføres. Det blir da vanskelig for menigheten å vite hva de skal gjøre og hvordan. Dette hemmer gjenkjennbarheten.

Døve bruker ikke i samme grad å si ting samtidig, slik som hørende medlemmer i DnK gjør når de for eksempel synger eller ber i kor. Det er sjeldent vi observerer denne formen for simultansang i større grupper blant oss. Eksempler der dette har skjedd er for eksempel slagord i en demonstrasjon: "RØBYGGET VÅRT" under aksjonen for Rødbygget 1991 og "TEGNSPRÅK NÅ" under demonstrasjonen for norsk tegnspråk ved Stortinget 2007. Dette kan henge sammen med tegnspråkets egenart hvor blikkbruken hos den som snakker hele tiden vil være en viktig del av uttrykket. Med et låst blikk på den som leder bønn/poesi, forlates og forvrenger det naturlige tegnspråkuttrykket. Liturgien skal ikke være en arena for tegnspråkforflatning.

Konsekvensen av dette er at vi innfører en medliturg som leder de leddene menigheten skal være med på. Medliturgen går da frem, og veileder menigheten i hvordan de skal være med. Leddene i høymessen der menigheten deltar, er: inngangsdialog, bønnesvar, syndsbekjennelsen, bønnerop *Kyrie*, lovsang *Gloria*, trosbekjennelsen, syndsbekjennelsen, troens mysterium, Fader vår og

lovprisning *benedicamus*. Det vil utvikles bønner og salmer som ivaretar gode former for en synlig og aktiv deltakelse.

Menigheten blir sittende under hele gudstjenesten, og står bare ved inngangsprosesjonen, når vi minnes de døde og ved utgangsprosesjonen. Når vi søker sammen for Guds ansikt skal dette skje i en gudstjeneste der vi blir mottatt som de vi er. Døve må se den som tegner for å få med hva som sies, og dette er som regel bare mulig når vi sitter. Får vi ikke muligheten til å se hva som sies, så har vi ikke muligheten til å motta Guds ord eller oppleve at Guds ansikt lyser over oss.

Gjentakelser

I den gamle liturgien har det vært norskpregede gjentagelser, og få tegnspråklige eller visuelle nyanseringer. Dette bryter med tegnspråkets musikalitet. Med musikalitet menes egenart, nyanseringer, bevegelser e.l.. Vi har derfor arbeidet for en innholdsmessig nyansering av tegnspråklige uttrykk, altså den språklige formen, i stedet for gjentakelser.

Språknorm 1965 og yngre

Gudstjenestespråket skal være en språkarena i tiden. Vi har da valgt en språknorm som er vanlig blant døve i aldersgruppen 20-50 år. Tegnene som blir foretrukket, er tegn som denne aldersgruppen sier den bruker og er fortrolig med som deres tegn. Vi tenker at alle vil forstå språknormen, da aktivt tegnforsråd alltid er mindre enn det passive (ergo tegn man skjønner, men ikke bruker selv). Tegn vi brukte tidligere skal dokumenteres, og vil være bevart for ettertiden.

Liturgen må gå i dialog med GUD og med menigheten. Dialog krever blikkontakt og bevissthet om det som sies. Liturgien uansett språkform, skal kunnes og forrettes utenat. Liturgi er en hendelse og dialog realisert ved språk i direkte bruk, og høytlesning skal da unngås. Enkelte ledd blir ikke stemmetolket, og menigheten oppfordres til å aktivt delta på norsk tegnspråk under disse leddene. Våre erfaringer tilsier at når disse leddene stemmetolkes, blir de ofte tegnet på norsk og ikke norsk tegnspråk.

Liturgien er en gudstjenestefeiring hvor innsikter i troshistorie og mysterium skal formidles og erfares på norsk tegnspråk. Denne liturgien er en liturgi for morgendagen, samtidig som den ikke er en liturgi for de neste femti årene. En tegnspråklig liturgi må i likhet med liturgien i DnK endres jevnlig for å være i pakt med tiden.

Norsk tegnspråk som alterbokens språk

Tegnspråk kan ikke skrives, men bare dokumenteres fullt ut med videoopptak. Tekstene i denne alterboken er derfor bare et hjelpemiddel, mens den egentlige liturgien er opptaket med tegnspråkmodell på minnepinnen i permen og på ressursiden www.tegnliturgi.no. Denne alterboken vil i sin elektroniske skriftversjon inneholde hyperkoblinger ved hvert liturgiske ledd som viser til opptakene.

Alterboken som en levende bok

Denne alterboken er en levende bok som vil vokse og utvikle seg. Det er planlagt at Alterbokens «Del II – Kirkelige handlinger» skal foreligge i 2016, «Del III – Bønne-, salme- og poesibok» i 2018 og at «Del IV – Tekstbok» foreligger i 2019. Det er et mål at alterboken skal være fullstendig i 2019, men arbeidet vil ikke være avsluttet. Alterboken vil utvikle seg videre: Nye poesier og bønner vil komme til. Flere bibeltekster vil oversettes til vi har fått hele tekstboken for DnK og hele Bibelen på norsk tegnspråk. Nye veiledninger vil utarbeides og andre endres.

Ecclesia semper reformanda est er latin for at «kirken alltid må utvikle seg». Dette gjelder for gudstjenesten i Den norske kirke og med dette også for gudstjenesten i Døvekirken. Fortsatt vil det mennesker komme sammen i gudstjenesten for å søke GUD og i Døvekirken gjør vi det gjennom vårt språk: norsk tegnspråk. For å få muligheten til å søke GUD samt å skape en relasjon til GUD så må dette skje gjennom vårt språk og vår egenart som språklig og kulturell minoritet.

En godkjent liturgi

Biskopen i Oslo har 15. desember 2015 godkjent liturgi på tegnspråk for gudstjenestelivet i Døvekirken. Gudstjenesten er menighetens viktigste samlingspunkt og nerven i menighetens diakonale liv.

Biskopen ønsker Guds velsignelse over gudstjenestefeiringen i Døvekirken.

2.

ORDNING FOR HOVEDGUDSTJENESTE

OM TEKSTEN

I. SAMLING

1. Forberedelse
2. Inngangsdialog
3. Inngangspoesi
4. Inngangsort
5. Samlingsbønn
6. Syndsbekjennelse
7. Bønnerop Kyrie
8. Lovsang Gloria

II. ORDET

9. Lesetekst
10. Tegnspråksalme/poesi/dans relatert til tema
11. Evangelium
12. Preken
13. Trosbekjennelsen credo
14. Tegnspråksalme

III. FORBØNN

15. Syndsbekjennelse
16. Forbønn for kirken og verden
17. Menighetens takkoffer

IV. NATTVERD

18. Forberedelse av måltidet
19. Nattverdspoesi
20. Velsignelse av elementene
21. Takksigelse og bønn
22. Nattverdsmåltidet
23. Måltidets avslutning - takkebønn
24. Tegnspråksalme eller dans
25. Kunngjøringer

V. SENDELSE

26. Velsignelse
27. Utsendelse
28. Utgangspoesi og/eller dans
29. Lysslukking
30. Utgangsprosesjon

Om teksten

Veiledningene til gudstjenesten gir utfyllende forklaringer og beskrivelser. De handler om viktige emner som gjelder hele gudstjenesten: hva gudstjeneste er, gudstjenesterommet, universell utforming, oppgaver for liturg og medliturger, poesi og andre kunstneriske former osv. Veiledning til hoveddelene i gudstjenesten gir utfyllende forklaringer og veiledninger til hvert ledd.

Med *hovedgudstjeneste* menes menighetens hovedsamling på søn- og helligdager slik dette er forordnet av Oslo biskop.

Eksempler på strukturer for ulike hovedgudstjenester finnes i veiledningen. Høymessen slik den er gjengitt med alle sine ledd i kolonne 1, danner utgangspunkt for alle andre typer hovedgudstjenester.

Betegnelsene "forenklet gudstjeneste med nattverd" (2), "gudstjeneste uten nattverd" (3) og "forenklet gudstjeneste uten nattverd" (4) er beskrivelser av noen typer gudstjenester som kan feires lokalt. Det avgjøres lokalt hvordan en utformer dem, og hvilke benevnelser en gir dem, for eksempel Familiemesse, Ung messe eller Familiegudstjeneste.

Rubrikkene (med **rød skrift**) i Ordning for hovedgudstjeneste gir nærmere bestemmelser om leddene i liturgien. Rubrikkene gjelder både for høymesse og andre typer hovedgudstjenester som den lokale menigheten velger å feire. Tekstene i de enkelte leddene beskrives i rammer, der kolonnen til høyre er en glossing av tegnspråkteksten. **Den grønne skriften** beskriver hva som skjer mellom tegnene i tegnspråkteksten. I kolonnen til venstre står teksten på bokmål som skal leses høyt med stemme av enten en medliturg eller en stemmetolk. Denne teksten skal også brukes når det trykkes opp gudstjenesteark for de som trenger skriftlig informasjon.

Bokstaven *M* står for menighet, *A* for alle (liturg og menighet) og *L* for liturg (gudstjenesteleder, prest eller en annen person som har biskopens fullmakt til å forrette gudstjeneste). *ML* benyttes for tekstleser(e), bønneleder(e), nattverdsmedhjelper(e) og andre som utfører liturgiske tjenester og handlinger.

Når det står to bokstavsymboler, *L/ML* eller *ML/L*, er det det første som har forrang. Se mer utførlig beskrivelse av oppgavene til liturg og medliturger i Del IV - Veiledning om ulike sider ved gudstjenesten.

I. SAMLING

Menigheten samles og trer frem for Gud.

1. Forberedelse

Kirkerommet skal være åpent en stund før gudstjenesten, med anledning til å tenne lys og sitte i stillhet, i ettertanke og bønn.

Informasjon om dagens gudstjeneste

Informasjonen avsluttes med:

L La oss være stille for Gud.	L VI STILLE (RO) ↑ ÆRE bøye & blikk ↑
----------------------------------	--

Kort stillhet

Lystenning på alteret

Lysen på alteret tennes for å signalisere at menigheten samles for gudstjeneste.

Prosesjon

Menigheten står under prosesjonen. Hvis brød, vin og bibel ikke er satt fram på et eget sidealter før gudstjenesten, bæres det inn i prosesjonen og settes på sidealteret. Det skal være satt et tent lys på sidealteret før gudstjenesten.

Menigheten setter seg.

2. Inngangsdiallog

Liturgen sier ([alternativ A](#)):

L GUD er til stede.	L GUD KOMME-NED nikk
------------------------	-------------------------

Eller ([alternativ B](#)):

L GUD er til stede.	L GUD ER-HER hender ut
------------------------	---------------------------

[Menigheten sier](#), ledet av medliturg:

M/ML Vi åpner våre hjerter og tar imot ham.	M/ML fra hjerte ÅPNE TA-IMOT
--	---------------------------------

3. Inngangspoesi

En medliturg fremfører inngangspoesien.

<p>ML Hverdagens slit og strev har vi lagt til side. Vi er kommet hit hvor GUD stråler mot oss og gir oss kraft. GUD gjester oss og fyller oss med fred. Amen.</p>	<p>ML SLITE, STREVE. SLITE, STREVE. tørke svette av pannen LEGGE-VEKK. KOMME-HIT. GUD STRÅLE INN-I-OSS, nikk KRAFT STRÅLE INN-I-OSS, nikk FRED AMEN.</p>
--	--

Flere alternativer til inngangspoesier finnes i Del III – Bønne-, salme- og poesibok. Når det er dåp i hovedgudstjenesten, velges en poesi med dåpstema.

4. Inngangsort

Liturgen sier:

L Kjære menighet, nåde være med dere og fred fra Gud vår Far og Herren Jesus Kristus.	L KJÆRE MENIGHET samlet GUD ↑ JESUS KRISTUS ↑ NÅDE GI hender ut til sidene FRED GI hender ut til sidene
Velkommen...	VELKOMMEN...

Etter inngangsortet kan menigheten svare:

M Amen.	M AMEN.
------------	------------

5. Samlingsbønn

En medliturg eller hele menigheten ledet av en medliturg ber samlingsbønnen. Når syndsbekjennelsen er lagt til samlingsdelen, er det en medliturg som ber samlingsbønnen mens hele menigheten ber syndsbekjennelsen.

[Samlingsbønnen innledes](#) med:

L La oss be.	L NÅ VI-ALLE BE ↑
-----------------	----------------------

Enten medliturg eller menigheten, ledet av [medliturg sier](#):

ML eller A Hellige Gud, du som har gitt oss livet i gave: Takk for at du tar imot oss i dåpen og styrker oss i nattverdens måltid. Led oss ved ditt ord og gjør oss åpne for det du vil gi oss.	ML eller A HELLIG GUD vise til Gud, nikk vise til GUD GI-OSS GAVE nikk LIV GI-OSS nikk VI DÅP KNYTTET vise til Gud, nikk FÅ fra GUD BRØD VIN nikk VI SPISE DRIKKE nikk FØLE STYRKE nikk ↑ DITT ORD VI-FÅ nikk BLA-I se opp, nikk ÅPNE TA-IMOT blikk, nikk TAKK nikk
--	---

[Samlingsbønnen avsluttes](#) med:

A Herre, hør vår bønn. Amen.	A BØNN TA-IMOT ↑ AMEN
---------------------------------	--------------------------

Alternativer til samlingsbønner finnes i Del III - Bønne-, salme- og poesibok.

6. Syndsbekjennelse

Plasseres her eller før forbønnen (se ledd 15). Den bes på norsk tegnspråk av alle, ledet av medliturg.

Syndsbekjennelsen innledes med:

L La oss bekjenne våre synder for Gud.	L NÅ VI SYNDER GI-TIL GUD ↑
---	--------------------------------

Alle sier enten [alternativ A](#), ledet av medliturg. Stemmetolkes ikke:

A Hellige Gud, himmelske Far. Vi er svake og syndige. Du er allmektig. Vi ber deg: vær tålmodige med oss. Tilgi oss alle våre synder. Herre, gi oss av deg selv og din kraft. Gi oss å elske og ære deg.	A VI SYND SVAK ↑ DU STERK ↑ VÆR-SNILL TÅLMODIG TILGI OSS ↑DIN KRAFT GI-OSS ↑LÆRE OSS ELSKE ÆRE DEG↑ (AMEN)
---	--

Eller [alternativ B](#), ledet av medliturg. Stemmetolkes ikke:

A Gud, vær meg nådig! Jeg har syndet mot deg og sviktet min neste- med tanker og ord, med det jeg har gjort og med det jeg har forsømt. Tilgi meg min synd for Jesu Kristi skyld. Skap i meg et rent hjerte, og gi meg kraft til nytt liv ved din hellige Ånd.	A blikk-↑pek-c SYND pek-c blikk-venstre SVIKTET ALLE+venstre FORESTILLINGER TEGN pek-c GJORT IKKE-BRYDD-MEG-OM ALLE+venstre blikk-↑SNILL GUD-a-hånd TILGI håndflater-opp GI HJERT FORVANDLE RENT blikk-↑ KRAFT GI pek-c FORTSETTE NY LIV
--	---

7. Bønnerop Kyrie

Kyrie eleison bes på norsk tegnspråk av alle, ledet av medliturg. Stemmetolkes ikke.

Alle sier enten [alternativ A](#), ledet av medliturg:

<p>A GUD Fader, miskunne deg over oss. Herre Krist, miskunne deg over oss. Hellige Ånd, miskunne deg over oss.</p>	<p>A HERRE FAR blikk-↑, HJELP OSS, MISKUNN OSS. KRISTI blikk-↑ HJELP OSS, MISKUNN OSS. HELLIG ÅND blikk-↑ HJELP OSS, MISKUNN OSS.</p>
--	--

Eller [alternativ B](#), ledet av medliturg:

<p>A Kyrie eleison. Gud, Kristus, Hellige Ånd, miskunn deg over oss.</p>	<p>A KYRIE ELEISON. HERRE, KRISTUS, HELLIG ÅND blikk-↑ MISKUNNE håndflate opp og rundt</p>
--	--

8. Lovsang Gloria

Gloria bes på norsk tegnspråk av alle.

Liturgen innleder:

<p>L Ære være GUD i det høyeste.</p>	<p>L ↑ VI ÆRE håndflater-opp</p>
--	---

Alle sier enten [alternativ A](#), ledet av medliturg. Stemmetolkes ikke:

<p>A Og fred på jorden blant mennesker som har Guds velbehag. Vi lover og priser deg. Amen.</p>	<p>A rolleovertakelse GUD JORDEN MENNESKER-gruppe ELSKE nikk FRED-GI vi PRISER ↑ AMEN</p>
---	--

Eller [alternativ B](#), ledet av medliturg. Stemmetolkes ikke:

<p>A Og fred på jorden blant mennesker som har Guds velbehag. Vi lover deg, vi priser deg, vi tilber deg, vi opphøyer deg. Amen.</p>	<p>A JORDEN MENNESKE- vise nikk GUDS VELBEHAG FRED GI VI LOVE, PRISE, TILBE, OPPHØYE DEG. AMEN.</p>
--	--

Gloria kan utelates i fastetiden.

DÅP i hovedgudstjenesten skjer vanligvis her.

Ordning for dåpen finnes i Del II – Kirkelige handlinger.

II. ORDET

Menigheten hører GUD tale gjennom skriftlesninger, preken, poesi og salmer.

I hovedgudstjenesten er det to lesninger, eller en lesning (evangeliet). Når det bare er en lesning kan ledd 10. Tegnspråksalme/poesi/dans falle bort.

9. Lesetekst

Fra Det gamle testamentet eller brevene. Når lesetekst brukes som prekentekest og predikanten velger å preke over denne, kan evangelieteksten leses her.

L/ML La oss høre Herrens ord.	L/ML BIBEL åpnes og gis til ML.
ML Det står skrevet i ---	ML Tar imot bibelen og blar i den. PEK-bok STÅ... Leser teksten.

Når teksten er ferdig lest, gis tegnet tilbake til liturgen:

L Slik lyder Herrens ord	ML Åpen bibel gis tilbake til liturg. L/ML Tar imot den åpne bibelen, legger den fra seg.
-----------------------------	--

10. Tegnspråksalme/poesi/dans relatert til tema

Det fremføres en tegnspråksalme, poesi eller dans.

L/ML Nå skal vi oppleve dagens poesi / syngesammen med tegnkoret / oppleve dagens dans.	L/ML NÅ VI OPPFATTE POESI KNYTTET I DAG / SYNGE SAMMEN TEGNKOR / OPPFATTE DANS KNYTTET I DAG viser til medliturg/ tegnkor /danser
--	--

Alternativer til salmer og poesier finnes i Del III - Bønne-, salme- og poesibok.

11. Evangelium

Predikanten preker normalt over evangelieteksten. Når lesetekst brukes som prekentekest, kan denne teksten leses her.

Det kan være evangelieprosesjon. Se beskrivelsen for hvordan denne gjennomføres i opptak av hovedgudstjenesten.

L/ML Vi leser videre i Bibelen.	L/ML Henter den åpne bibelen der den ble lagt før forrige ledd. nikk LESE VIDERE bibelen gis til ML
------------------------------------	---

ML Det står skrevet i ---	ML Tar imot den åpne bibelen, blar i den. PEK STÅ... Leser teksten.
------------------------------	---

Lesningen avsluttes med:

L/ML Slik lyder Herrens ord.	ML Den åpne bibelen gis tilbake til liturg. L/ML Tar imot den åpne bibelen, blikk ned mot den og lukker den med høytidelig kroppsspråk. Nikker og legger fra seg bibelen.
---------------------------------	--

12. Preken

Prekenen kan også deles i to deler: En del før og en del etter prekentekest.

I prekendelen kan det i samråd med liturgen legges inn aktualiserende, dramatiserende eller aktiviserende innslag som er samordnet med innholdet i prekenen.

Prekenen avsluttes med:

<p>Predikant Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige ånd som er en sann GUD i all evighet. Amen.</p>	<p>Predikant FAR ↑, SØNN ↑, HELLIG ÅND EN SANN GUD nikk ↑ VI-KNYTTET-DEG EVIG ↑ AMEN</p>
---	---

13. Trosbekjennelsen credo

Trosbekjennelsen fremsies av alle på norsk tegnspråk. Dersom det er dåp i gudstjenesten, kan trosbekjennelsen utelates her.

Liturgen innleder:

ML/L La oss alle bekjenne vår hellige tro på tegnspråk.	ML/L NÅ VI TRO GI-TIL GUD ↑
--	--------------------------------

Alle sier, ledet av medliturg. Stemmetolkes ikke:

<p>A Jeg tror på GUD Fader, den allmektige, himmelens og jordens skaper.</p> <p>Jeg tror på Jesus Kristus, Guds enbårne sønn, vår Herre, som ble unnfanget ved Den hellige ånd, født av jomfru Maria, pint under Pontius Pilatus, korsfestet, død og begravet, før ned til dødsriket, stod opp fra de døde tredje dag, før opp til himmelen, sitter ved Guds, den allmektige Faders høyre hånd, skal derfra komme igjen for å dømme levende og døde.</p> <p>Jeg tror på Den hellige ånd, en hellig, allmenn kirke, de helliges samfunn, syndenes forlatelse, legemets oppstandelse og det evige liv. Amen.</p>	<p>A GUD FAR kort nikk ↑ «SJEF» SKAPE HIMMEL JORD vise til GUD TROR-PÅ JEG vise til Gud, nikk</p> <p>JESUS KRISTUS vise til han, kort nikk JOMFRU MARIA HELDIG ÅND MØTES MARIA GRAVID, FØDT, BABY GUD SØNN ↙ VOKSE-OPP PONTIUS PILATUS, DØMME, PLAGE rolleovertakelse VONDT, KORSEFESTE, DØD nikk BEGRAVET, DØDSRIKE DRA-NED VÆRE-DER 3 DAGER, OPPSTÅ HIMMEL GUD FAR SITTE venstre OPP høyre SITTE SIDEN høyre KOMME-NED DØD venstre, LEVE høyre, DØMME vise fra venstre til høyre JESUS KRISTUS vise til han TROR-PÅ JEG nikk</p> <p>HELLIG ÅND SVEVE kort nikk pek KIRKE HELLIG, MENNESKE KOMME-HIT MINGLE HELLIG-vise, SYNDENES FORLATELSE, LEGEMETS OPPSTANDELSE, EVIG LIV TROR-PÅ JEG vise til alt, nikk</p> <p>AMEN</p>
---	---

14. Tegnspråksalme

L Vi synger sammen med [medliturg/tegnkor].	L NÅ VI-alle TEGNE viser til medliturg / tegnkor.
--	--

Alternativer til salmer finnes i Del III - Bønne-, salme- og poesibok.

III. FORBØNN

15. Syndsbekjennelse

Plasseres her eller etter samlingsbønnen (se ledd 6). Den bes på norsk tegnspråk av alle, ledet av medliturg.

Syndsbekjennelsen innledes med:

L La oss bekjenne våre synder for Gud.	L NÅ VI SYNDER GI-TIL GUD ↑
--	---------------------------------------

Alle sier enten [alternativ A](#), ledet av medliturg. Stemmetolkes ikke:

A Hellige Gud, himmelske Far. Vi er svake og syndige. Du er allmektig. Vi ber deg: vær tålmodige med oss. Tilgi oss alle våre synder. Herre, gi oss av deg selv og din kraft. Gi oss å elske og ære deg.	A VI SYND SVAK ↑ DU STERK ↑ VÆR-SNILL TÅLMODIG TILGI OSS ↑DIN KRAFT GI-OSS ↑LÆRE OSS ELSKE ÆRE DEG↑ (AMEN)
--	---

Eller [alternativ B](#), ledet av medliturg. Stemmetolkes ikke:

A Gud, vær meg nådig! Jeg har syndet mot deg og sviktet min neste- med tanker og ord, med det jeg har gjort og med det jeg har forsømt. Tilgi meg min synd for Jesu Kristi skyld. Skap i meg et rent hjerte, og gi meg kraft til nytt liv ved din hellige Ånd.	A blikk-↑ pek-c SYND pek-c blikk-venstre SVIKTET ALLE+venstre FORESTILLINGER TEGN pek-c GJORT IKKE-BRYDD-MEG-OM ALLE+venstre blikk-↑ SNILL GUD-a-hånd TILGI håndflater-opp GI HJERT FORVANDLE RENT blikk-↑ KRAFT GI pek-c FORTSETTE NY LIV
---	--

16. Forbønn for kirken og verden

Forbønnen kan utformes lokalt, eller en kan bruke ferdig formulerte bønner. Forbønnen ledes av en medliturg. Før forbønnen begynner, tenner en medliturg røkelse. Når røyken stiger opp, skal denne medliturgen bevege hodet oppover og følge røyken opp med blikket. De enkelte bønneavsnitt kan leses av flere. En medliturg tenner et lys mellom hver bønn og hvert menighetssvar.

Forbønnen innledes av liturg:

L La oss be.	L VI-ALLE BE ↑ vise til ML
-----------------	--------------------------------------

Medliturg går frem og fremsier bønn:

ML Evige Gud, vi ber Bevar naturen. Gi ren luft, rent vann og en ren jord. La alt liv, mennesker, dyr, fugler, trær og planter få vokse og leve.	ML EVIG GUD ↑ BE NATUR BEVARE GI REN LUFT, VANN, JORD MENNESKE, DYR, FULGER, TRÆR VOKSE- OPP
--	---

Lyset tennes. [Alle sier](#), ledet av medliturg:

A Herre, hør vår bønn.	A BØNN TA-IMOT ↑
---------------------------	---------------------

Medliturg fremsier bønn:

ML Evige Gud, vi ber Vern vårt fedreland, vår Konge og alle som har fått lederansvar iblant oss. Bevar hjem, familie og samfunn fra oppløsning og strid.	ML EVIG GUD ↑ BE FEDRELAND, KONGE, ALLE BLANT OSS LEDERANSVAR BEVARE HJEM, FAMILIE, SAMFUNN HINDRE OPPLØSE STRID
---	---

Lyset tennes. [Alle sier](#), ledet av medliturg :

A Herre, hør vår bønn.	A BØNN TA-IMOT ↑
---------------------------	---------------------

Medliturg fremsier bønn:

ML Evige Gud, vi ber For dem som lider. For dem som er rammet av sult og krig. For flyktninger, syke, fattige og ensomme. Gi oss å hjelpe hverandre.	ML EVIG GUD ↑ BE DE LIDER, SULTE, KRIG, FLYKTNING, SYKE, FATTIGE, ENSOMME. VI HJELPE HVERANDRE.
---	---

Lyset tennes. [Alle sier](#), ledet av medliturg:

A Herre, hør vår bønn.	A BØNN TA-IMOT ↑
---------------------------	---------------------

Medliturg fremsier bønn:

ML Evide Gud, vi ber La din Ånd skape nytt liv i kirken, ved Guds ord, dåp, nattverd og bønn. Hindre splid, og la vår kirke forenes i troen på deg, Jesus Kristus, vår Frelser.	ML EVIG GUD ↑ BE DIN ÅND KOMME. GUD GI ORD, DÅP, NATTVERD, BØNN. KIRKE LØFTE-OPP. HINDRE SPLID, FORENES I TRO JESUS KRISTUS, VÅR FRELSER ↑
--	--

Lyset tennes. Alle sier, ledet av medliturg :

A Herre, hør vår bønn.	A BØNN TA-IMOT ↑
---------------------------	---------------------

Medliturg fremsier bønn:

ML Evide Gud, vi ber Bevar Døvekirken, bevar døvemiljøet, bevar våre døve brødre og søstre overalt på jorden. Lær oss å ta ansvar for hverandre.	ML EVIG GUD ↑ BE BEVARE DØVEKIRKEN, DØVEMILJØET, OVER JORD DØVE BRØDRE SØSTRE fra loci-GUD LÆR-OSS ANSVAR BEVARE HVERANDRE.
--	--

Lyset tennes. Alle sier, ledet av medliturg:

A Herre, hør vår bønn.	A BØNN TA-IMOT ↑
---------------------------	---------------------

Liturgen fremsier den sjette bønne, som lages for hver gang.

Lyset tennes. Alle sier, ledet av medliturg:

A Herre, hør vår bønn.	A BØNN TA-IMOT ↑
---------------------------	---------------------

Flere alternativer til bønner finnes i Del III - Bønne-, salme- og poesibok.

En lokalt utformet forbønn kan fordeles etter følgende temaområder:

1. Jordens folk og nasjoner
2. Vårt eget land og folk
3. Den verdensvide kirke og kirken i vårt eget land
4. Vår egen menighet, våre familier og stedet hvor vi bor
5. Aktuelle hendelser

Se mer om dette i Del III - Bønne-, salme- og poesibok.

Forbønnen innledes av liturg:

L La oss be.	L VI-ALLE BE ↑
-----------------	-------------------

Hvert bønneavsnitt avsluttes med menighetssvar, ledet av medliturg:

A Herre, hør vår bønn	A BØNN TA-IMOT ↑
--------------------------	---------------------

Vi minnes de døde og ber for de sørgende

Forbønnen kan avsluttes med at menigheten minnes dem som er døde, og som det er holdt gravferd for den siste uken, eller siden sist menigheten var samlet.

Navnene til de avdøde leses opp av medliturg. Menigheten reiser seg når alle navnene er lest opp. Kort stillhet.

17. Menighetens takkoffer

Under takkofferet kan det fremføres en passende poesi eller salme. Forslag finnes i Del III - Bønne-, salme- og poesibok.

Innsamlingen kan skje i kirkebenkene eller ved at en går rundt alteret. Medliturg anbefaler dagens takkoffer og sier:

ML Offeret i dag går til	ML I-DAG OFFER TIL...
-----------------------------------	--------------------------

Offeret bringes av medliturgene til alteret, eller til hver sin side av alteret dersom det er to offerposer. Offeret løftes idet liturgen fremfører takkebønnen:

L Herre, himmelske Far. Din er jorden og alt som fyller den. Av dine gaver gir vi deg tilbake. Vi ber deg velsigne dem. Amen.	L blikk-↑ HERRE GUD-a-hånd JORDEN ALT håndflate-opp+distribusjon VIRKELIG DITT blikk-↑ GAVE LØFTE LØFTE-OPP HOLDE blikk-↑ VELSIGNE LØFTE-NED nikk AMEN
--	--

Offeret gis til liturgen, som legger det på alteret.

IV. NATTVERD

18. Forberedelse av måltidet

Liturg og medliturger går sammen ned i midtgangen til sidealteret der nattverdelementene, et stort brød (eller oblater) og en glasskaraffel vin, står. To medliturger tar hvert sitt element og stiller seg ved siden av hverandre vendt mot alteret. Liturg ikler seg messehagel med kirketjenerens eller medliturgens hjelp. Liturgen leder så offertorieprosesjonen frem til alteret. Liturg går til den ene siden av alteret og medliturgene går til posisjon på hver sin side av alteret med brødet og vinen i hendene.

19. Nattverdspoesi

Medliturg går frem i posisjon foran alteret og fremfører nattverdpoesien mens de andre medliturgene løfter elementene hver sin gang henholdsvis når nattverdpoesiens brød- og vinvers fremføres:

<p>P</p> <p>Kornet dekker jordens åkre. Sol og regn gir vekst. Modne aks fra vide åkre, agnet slipper. Kvernhjul maler, kornet blir til mel, hender knar og elter. Brød på Herrens bord.</p> <p>Spe er spiren, gjemt i jorden. Sol og regn gir vekst. Ranken dekker berg og jord, tung av moden frukt. Druen høstes, kurver fulle, druen presses, klarnes. Vin på Herrens bord.</p>	<p>P</p> <p>Rolleovertakelse. Ta opp kurv. STRØ-KORN-UTOVER, STRØ-KORN-UTOVER STRØ-KORN-UTOVER høyre SOL SKINNE. KORN-VOKSE-OPP, venstre SKY REGN. KORN-VOKSE-OPP, BLAFRE-I-VIND, MODNE-AKS, SAMLES-INN, RISTES. MALES, MEL DRY SSE-NED, KNA, ELTE løftes opp litt BRØD løftes videre opp, blikk-↑</p> <p>Ta opp kurv. PLANTE VIN-STIKLING, PLANTE VIN-STIKLING, PLANTE VIN-STIKLING, høyre SOL SKINNE. VINTRE-VOKSE-OPP, venstre SKY REGN. VINTRE-VOKSE-OPP, MODNE-RANKER, SAMLES-INN-I-KURV, PRESSES, VIN DRYPPE-NED, OPPI-GLASS løftes opp litt VIN løftes videre opp, blikk-↑ helles oppi kalk</p>
---	--

Alternativer finnes i Del III - Bønne-, salme- og poesibok.

20. Velsignelse av elementene

Medliturgene legger brødet på disken og heller vinen i kalken som står på alteret. Liturgen fremsier velsignelse over elementene:

<p>L Vi priser deg hellige Gud, himmelens og jordens skaper. Vi ber deg send din ånd over oss og dine gaver.</p>	<p>L GUD ↑ SKAPE HIMMEL JORD DITT ↑ BORD BRØD VIN nikk ÅND ↑ VELSIGNE loki-brød og vin nikk OGSÅ VELSIGNE loki-oss nikk VI PRISER ↑ nikk</p>
--	--

Flere alternativer og prefasjonsbønner finnes i Del III - Bønne-, salme- og poesibok.

21. Takksigelse og bønn

Innstiftelsesordene Verba

Medliturg legger på røkelseskorn på røkelseskarret på alteret. Liturgen fremsier Herrens innstiftelsesord:

<p>L Vår Herre Jesus Kristus i den natt da han ble forrådt, tok han et brød, takket, brøt det, gav disiplene og sa: Ta dette og ét det. Dette er mitt legeme som gis for dere. Gjør dette til minne om meg. Likeså tok han kalken etter måltidet, takket, gav dem og sa: Drikk alle av den. Denne kalk er den nye pakt i mitt blod som så syndene blir tilgitt. Gjør dette så ofte som dere drikker det, til minne om meg.</p>	<p>L BORD MAT SPRED-UT JESUS KOM SETTE-SEG DISIPLENE SITTE+distribusjon på hver side EN pek til hver side-disipler FORRÅDE MEG BRØD TA-BRØD pek-brød MITT LEGEME pek-brød BRYTE-GI+distribusjon DERE SPISE FREMOVER HUSK MEG. BRØD-SETTE-NED. VIN TA-VIN pek-vin MITT BLOD pek-vin PAKT↑ GUD flat-hånd-GUD HOLDE-VIN- SKJENKE+distribusjon til hver side DERE DRIKKE pek-vin FREMOVER HUSK MEG HOLDE-VIN VIN-SETTE-NED.</p>
---	---

Troens mysterium

Liturgen sier:

<p>L Stort er troens mysterium.</p>	<p>L Flate hender viser til loci-BRØD og loci VIN-loci. Nikk, blikk fra den ene til den andre. Blikk opp, +M VI-alle TROR nikk. OOO nikk.</p>
<p>Han være ære for kjærligheten som er sterkere enn døden</p>	<p>Vise til Gud GI-OSS KJÆRLIGHET nikk VIRK SLÅ DØDEN nikk OOO nikk VI ÆRE ↑</p>

Alle sier, ledet av medliturg:

<p>A Kristus døde. Kristus stod opp. Kristus skal komme igjen.</p>	<p>A KRISTUS Flathånd-pek loci-Jesus. DØD Flathånd-pek loci-Jesus. Nikk. GJØRE-OM OPPSTANDEN Flathånd-pek loci-Jesus. Nikk. SENERE Pf- føres fra Jesu loci til Ø. Munn: KOMME. Nikk.</p>
--	--

Fader vår

Leses sammen av alle, ledet av medliturg.

Liturgen innleder:

L La oss be Vår far i himmelen.	L NÅ VI BE VÅR FAR blikk-↑ HIMMEL
------------------------------------	--------------------------------------

Alle sier, ledet av medliturg. Stemmetolkes ikke:

A Vår Far i himmelen. La navnet ditt helliges. La riket ditt komme. La viljen din skje på jorden slik som i himmelen. Gi oss i dag vårt daglige brød, og tilgi oss vår skyld, slik også vi tilgir våre skyldnere. Og la oss ikke komme i fristelse, men frels oss fra det onde. For riket er ditt, og makten og æren i evighet. Amen.	A VÅR FAR blikk-↑ M HIMMEL NAVN DITT HELLIG EVIG DITT RIKE KOMME-NED DIN VILJE HIMMEL blikk-↑ nikk OGSÅ SPRE-UTOVER-JORDA BRØD ↑ GI I DAG HVER-DAG blikk-↑ MINE SYNDER DU ↑ TILGI SYNDER flathånd+distribusjon fra v til h, nikk JEG TILGI +distribusjon nikk OND kropp vendes mot venstre BLI-TRUKKET- MOT fortvilt ansikt NEI rist DYTTE-UNNA-OND, LEDE-MOT-DEG ↑ nikk RIKE flathender opp, og ut til hver side HIMMEL, MAKT, ÆRE DIN. AMEN
---	---

Det er også mulig å benytte en poetisk variant som finnes i Del III - Bønne-, salme- og poesibok.

22. Nattverdsmåltidet

Fredshilsen - Pax

L Guds fred være med dere. Vi hilser hverandre med "Guds fred".	L ↑ GUDS FRED GI-UT-ALLE NÅ ALLE-SAMMEN HILSE-venstre GUDS FRED HILSE-høyre GUDS FRED GI-UT-ALLE nikk
---	---

Menigheten hilser hverandre med et håndtrykk og sier «Guds fred».

Jesus som bærer all verdens synder- Agnus Dei

L Jesus som bærer all verdens synder, gi oss din fred.	L PEK VERDENS SYNDER VONDTER lidende ansikt JESUS SÅ NIKK rollevertakelse SAMLE-INN OMGJØRE FRED nikk GI-alle blikk-menighet
--	--

Liturgen tar disken og kalken og går foran alteret. Gir elementene til medliturg og sier til menigheten:

L Alt er klart. Kom.	L Viser til elementene medliturgen bærer. KOM.
-------------------------	--

Utdeling

Under utdelingen kan det fremføres en passende poesi eller salme. Forslag finnes i Del III - Bønne-, salme- og poesibok.

Menigheten kommer frem på rekke, tar imot brød eller oblat som enten dyppes i vinen (intinksjon) eller tas i munnen før vinen mottas i særkalken. Utdelingsordene lyder:

L Dette er Jesu legeme.	L JESU LEGEME flathånd-vise-til-brød, dele ut oblat/brød
ML Dette er Jesu blod.	ML JESU BLOD flathånd-vise-til-vin, holde kalk ved intinksjon eller helle vin i særkalk

Den enkelte kan svare:

Amen.	AMEN
-------	------

Andre som kommer fram, og som viser at de ikke skal motta nattverden, velsignes av den som bærer brødet med håndspåleggelse eller korstegning.

23. Måltidets avslutning - takkebønn

Etter utdelingen dekkes kalken og disken til med kalkkledet. Kalken, disken, vinkannen og brødet settes tilbake på alteret. Liturg eller medliturg sier en takkebønn for nattverden:

L/ML Den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus har nå gitt oss sitt hellige legeme og blod som han gav til soning for alle våre synder. Han styrke oss og holde oss oppe i en sann tro til det evige liv. Dette er en stor gave. Takk, Herren!	L/ML JESUS KRISTUS nikk KORSFESTET pek OPPSTANDEN nikk pek AKK SITT LEGEME BLOD UTØST VÅRE SYNDER SONET begge-håndflater-opp nikk KRAFT ↑ GITT-OSS nikk VI TRO KNYTTET-TIL-↑ EVIG LIV nikk begge-håndflater-oppe-føres-ned nikk VIRK GAVE nikk ↑ passiv hånd beholdes TAKK nikk
---	--

24. Tegnspråksalme eller dans

Her kan det følge en tegnspråksalme eller dans.

Alternativer til salmer finnes i Del III - Bønne-, salme- og poesibok. Tema for salmer eller dans overlapper med og er en fortsettelse av takkekollekten for nattverden.

25. Kunngjøringer

V. SENDELSE

26. Velsignelse

Velsignelsen kan benyttes i andre hovedgudstjenester enn høymessen. Velsignelsen leses av alle, og kan mottas ved at den enkelte gjør korsets tegn. Innledningen til velsignelsen er:

Lovprisning benedicamus

L La oss prise Herren. A Halleluja. Halleluja. Halleluja.	L HERREN VI PRISE ↑ A ↑HALLELUJA↑ HALLELUJA↑ HALLELUJA↑
--	--

Velsignelsen

Liturgen sier enten [alternativ A](#):

L Ta imot velsignelsen. Herren velsigne deg og bevare deg. Herren la sitt ansikt lyse over deg og være deg nådig. Herren løfte sitt åsyn på deg og gi deg fred. Amen.	L NÅ GUD VELSIGNELSE GI-OSS HERRE ↑ VELSIGNELSE BEVARE DEG HERRE ↑ANSIKT LYSE-UT NÅDE GI HERRE ↑ SE-UTOVER FRED GI AMEN.
---	--

Eller [alternativ B](#) (med rolleovertakelse og innehavelse av Guds perspektiv):

L Ta imot velsignelsen. Herren velsigne deg og bevare deg. Herren la sitt ansikt lyse over deg og være deg nådig. Herren løfte sitt åsyn på deg og gi deg fred. Amen.	L HERREN ↑ TA-IMOT nikk blikk-menighet rolleovertakelse Gud VELSIGNE, BEVARE hender ut LYSE-UT fra ansikt NÅDE hender ut SE-UTOVER FRED hender ut Kropp tilbake, ut av rolleovertakelse AMEN.
---	--

27. Utsendelse

L Gå i fred. Tjen Herren med glede.	L VI FRED I-OSS, nikk REISE-OPP, GÅ-UT, SPRE-VIDERE.
---	--

28. Utgangspoesi og/eller dans

En medliturg fremfører utgangspoesien.

ML Vi har tatt imot dine gaver som nå ligger gjemt i oss. Vi takker deg Gud. Følg oss hjem i vår hverdag. Ditt øye vokter oss og gir oss fred. Amen.	ML DINE GAVER VI-TA-IMOT, VI-TA-IMOT, VI-TA-IMOT. GJEMME I-OSS. TAKK ↑ blikk-Gud VI GÅ-HERFRA, DU SE nikk FRED GI-OSS. AMEN.
--	--

Flere alternativer til inngangspoesier finnes i Del III – Bønne-, salme- og poesibok.

29. Lysslukking

Lys slukkes av medliturg. Menigheten reiser seg.

30. Utgangsprosesjon

Utgangsprosesjonen begynner med korset, og liturgen først med medliturgene etter. Menigheten følger etter prosesjonen.

Etter gudstjenesten kan kirkerommet være åpent en stund, med anledning til stille bønn og ettertanke.

Det diakonale oppdraget ved utsendelsen kan følges opp ved fellesskapssamling i kirkekaffen, soknebud, annen besøkstjeneste, forbønnstjeneste og andre handlinger.

3.

ALMINNELIGE BESTEMMELSER – VEILEDNINGER

NY LITURGI PÅ TEGNSPRÅK

Medliturgen

I SAMLING

II ORDET

III FORBØNN

IV NATTVERD

V SENDELSE

EKSEMPEL PÅ STRUKTURER

HOVEDGUDSTJENESTEN SOM TEMAGUDSTJENESTE

HOVEDGUDSTJENESTE PÅ SÆRSKILTE DAGER I KIRKEÅRET

Adventstiden

Jul

Fastetiden

Andre hellig- og merkedager

Konfirmasjonstidens gudstjenester

SALMER I GUDSTJENESTEN

BRUK AV SKJERM ELLER PROSJEKTOR

GUDSTJENESTER I LOKALE MENIGHETER (INTEGRERTE GUDSTJENESTER)

Ny liturgi på tegnspråk

Medliturgen

Vi innfører en medliturg som leder de leddene menigheten skal være med på. Medliturgen går da frem, og veileder menigheten i hvordan de skal være med. Leddene i høymessen der menigheten deltar er: inngangsdialog, bønnesvar, syndsbekjennelsen, bønnerop *Kyrie*, lovsang *Gloria*, trosbekjennelsen, syndsbekjennelsen, troens mysterium, Fader vår og lovprisning *benedicamus*. Det vil utvikles bønner og salmer som ivaretar gode former for en synlig og aktiv deltakelse.

Det benyttes sidealter for å skape mer bevegelse i gudstjenesten visuelt sett, når liturg og/eller medliturger går til sidealteret for å hente elementer som brukes i gudstjenesten under evangelieprosesjon og nattverdsprosesjon. Dette er utprøvd over tid i prøveliturgien av 1995.

Menigheten sitter under hele gudstjenesten. Døve må se den som tegner for å få med hva som sies, og dette er som regel bare mulig når vi sitter. Får vi ikke muligheten til å se hva som sies, så har vi ikke muligheten til å motta Guds ord. Unntaket er ved inngangs- og utgangsprosesjonen, der medliturg gir signal til menigheten når de skal reise seg før og sette seg etter prosesjonen.

Det vi har gjort i den nye hovedgudstjenesten på norsk tegnspråk beskrives nedenfor:

I SAMLING

Kirkerommet skal være åpent en liten stund før gudstjenesten. Mange i menigheten har lang vei til kirken, og får da anledning til å hvile litt, tenne et lys, bedt en bønn og sett andre i menigheten før gudstjenesten begynner.

Informasjon om dagens gudstjeneste med etterfølgende kort stillhet er hentet fra Ordning for hovedgudstjeneste.

Klokkeringing er basert på den auditive opplevelsen, og ikke den visuelle. Vi erstatter derfor klokkeringingen med lystenning som er en visuell opplevelse der gudstjenesten begynner med at lys på alteret tennes og avsluttes med at samme lys blåses ut. Kristuslyset i lysgloben tennes før gudstjenesten og lys på alteret tennes med det lys der ifra.

I inngangsdialogen er det to alternativer: alternativ A er fra Prøveliturgien 1995 mens alternativ B er nytt. Forskjellen på disse er uttrykksformen på hvordan GUD er til stede. Menighetssvaret er fra Prøveliturgien 1995.

Inngangspoensien er allerede brukt i mange år i Døvekirken. Det vil komme flere alternativer i Del III – Bønne-, salme- og poesibok, der alternativene vil bevare gudstjenestens ulike tema eller følge kirkeåret.

Inngangsordet er finpusset fra Prøveliturgien 1995, med et mulig menighetssvar.

Samlingsbønnen er nytt, og hentet fra Ordning for hovedgudstjeneste. Vi har oversatt bønnealternativ 8, og det vil komme flere alternativer i Del III – Bønne-, salme- og poesibok.

Syndsbekjennelsen vil plasseres her eller før forbønnen. Den ledes av medliturg. Det er to alternativer: alternativ A er en videreutvikling av prøveliturgien 1995 og er tenkt å brukes fast. Alternativ B er nytt,

og er en oversettelse av alternativ 1 i Ordning for hovedgudstjeneste. Denne er tenkt brukt ved spesielle anledninger.

Bønnerop *Kyrie* bes av alle, ledet av medliturg. Det er to alternativer: alternativ A som er en videreutvikling av Prøveliturgien 1995 og som er mer norskpreget samt alternativ B som er nytt.

Lovsang *Gloria* bes av alle, ledet av medliturg. Det er to alternativer: alternativ A som er nytt, og alternativ B som er en videreutvikling av Prøveliturgien 1995.

II ORDET

Ved lesningen er det etablert en ordning for hvordan denne gjennomføres. Dette kan sees på tegnspråkfilen for dette leddet.

Vi har to lesninger: en lesetekst og en evangelietekst. Mellom lesningene har vi innført en tegnspråksalme/poesi/dans relatert til tema. Dette er inspirert av Ordning for hovedgudstjeneste. Alternativer til salmer og poesier vil komme i Del III – Bønne-, salme- og poesibok.

Prekenens avslutning er ny.

Trosbekjennelsen er finpusset og videreutviklet fra Prøveliturgien 1995. Vesentlige endringer er møtet mellom jomfru Maria og den Hellige Ånd, samt setningen «en hellig, allmenn kirke, de helliges samfunn».

Tegnspråksalme før forbønnen er nytt, og inspirert av Ordning for hovedgudstjeneste. Alternativer til salmer vil komme i Del III – Bønne-, salme- og poesibok.

III FORBØNN

Synsbekjennelsen plasseres her eller etter samlingsbønnen (se ovenfor). Denne ledes av medliturg. Det er to alternativer: alternativ A er en videreutvikling av prøveliturgien 1995 og er tenkt å brukes fast. Alternativ B er nytt, og er en oversettelse av alternativ 1 i Ordning for hovedgudstjeneste. Denne er tenkt brukt ved spesielle anledninger.

Forbønn for kirken og verden kan utformes lokalt, eller en kan bruke ferdig formulerte bønner. Forbønnen ledes av en medliturg. Forbønnen som beskrives er fra prøveliturgien 1995. Menighetssvaret er også fra prøveliturgien 1995.

Menighetens bønn ved takkofferet er ny.

IV NATTVERD

Forberedelse av måltidet er hentet fra Prøveliturgien 1995.

Nattverdspoesien som beskrives her er en videreutvikling av Prøveliturgien 1995, og den norske teksten som benyttes er også videreutviklet. Det vil komme flere alternativer i Del III – Bønne-, salme- og poesibok.

Velsignelse av elementene er ny. I Velsignelse av elementene er det en endring etter opptaket av hovedgudstjenesten. Dette fordi dette leddet ble noe endret etterpå, og det ble gjennomført et nytt studioopptak.

Verba er ny.

Troens mysterium er nytt, og er en oversettelse av teksten i Ordning for hovedgudstjeneste. I Troens mysterium er det en endring etter opptaket av hovedgudstjenesten. Dette fordi dette leddet ble noe endret etterpå, og det ble gjennomført et nytt studioopptak

Fader Vår er en videreutvikling fra Prøveliturgien 1995 og en poetisk variant som var ute på høring. En vesentlig endring er setningen «la oss ikke komme i fristelse, men frels oss fra det onde». Den poetiske varianten vil være et alternativ som finnes i Del III – Bønne-, salme- og poesibok.

Fredshilsen er ny, og hentet fra Ordning for hovedgudstjeneste.

Agnus dei, eller som vi sier «Jesus som bærer all verdens synder», er ny.

Leddene Alt er klart samt Utdelingen er som i Prøveliturgien 1995.

Måltidets avslutning med takkebønn er ny. Dette var tidligere to ledd Måltidets avslutning og Takkebønn, dette er nå slått sammen til ett ledd da dette språklig sett fungerer bedre.

Tegnspråksalme eller dans før kunngjøringen er nytt, og inspirert av Ordning for hovedgudstjeneste. Alternativer til salmer vil komme i Del III – Bønne-, salme- og poesibok. Temaene vil overlape med og være en fortsettelse av takkekollekten for nattverden.

Kunngjøringen er flyttet hit med utgangspunkt i Ordning for hovedgudstjeneste.

V SENDELSE

Velsignelsen fremlegges i to varianter. Begge innledes med lovprisning benedicamus. Variant A er en videreutvikling av Prøveliturgien 1995, mens variant B er ny med rolleovertakelse.

Utsendelsen er ny.

Utgangspoesi og/eller dans er fra Prøveliturgien 1995. Poesien som fremkommer her har vært i bruk i mange år, og det vil komme flere alternativer til poesier i Del III – Bønne-, salme- og poesibok.

Lysslukkingen er ny. Denne erstatter klokkeringingen, som nevnt i I SAMLING.

Eksempel på strukturer

	<i>1. Høymesse</i>	<i>2. Eksempel på forenklet gudstjeneste med nattverd</i>	<i>3. Eksempel på gudstjeneste uten nattverd</i>	<i>4. Eksempel på forenklet gudstjeneste uten nattverd</i>
	<i>I SAMLING</i>	<i>I SAMLING</i>	<i>I SAMLING</i>	<i>I SAMLING</i>
1.	Forberedelse	Forberedelse	Forberedelse	Forberedelse
2.	Inngangsdialog	Inngangsdialog	Inngangsdialog	Inngangsdialog
3.	Inngangspoesi	Inngangspoesi	Inngangspoesi	Inngangspoesi
4.	Inngangsord	Inngangsord	Inngangsord	Inngangsord
5.	Samlingsbønn	Samlingsbønn	Samlingsbønn	Samlingsbønn
6.	Syndsbekjennelse ¹	Syndsbekjennelse	Syndsbekjennelse	Syndsbekjennelse
7.	Bønnerop Kyrie	Bønnerop Kyrie	Bønnerop Kyrie	Bønnerop Kyrie
8.	Lovsang Gloria	Lovsang Gloria	Lovsang Gloria	Lovsang Gloria
	<i>II ORDET</i>	<i>II ORDET</i>	<i>II ORDET</i>	<i>II ORDET</i>
9.	Første lesning - Leseteksten	Første lesning - Leseteksten	Første lesning - Leseteksten	
10.	Tegnspråksalme/poesi/dans		Tegnspråksalme/poesi/dans	
11.	Andre lesning – Evangelieteksten	Andre lesning – Evangelieteksten	Andre lesning – Evangelieteksten	Andre lesning – Evangelieteksten
12.	Preken	Preken	Preken	Preken
13.	Trosbekjennelsen - credo	Trosbekjennelsen - credo	Trosbekjennelsen - credo	Trosbekjennelsen – credo
14.	Tegnspråksalme	Tegnspråksalme	Tegnspråksalme	Tegnspråksalme
	<i>III FORBØNN</i>	<i>III FORBØNN</i>	<i>III FORBØNN</i>	<i>III FORBØNN</i>
15.	Syndsbekjennelse	Syndsbekjennelse	Syndsbekjennelse	Syndsbekjennelse
16.	Forbønn for kirken og verden	Forbønn for kirken og verden	Forbønn for kirken og verden	Forbønn for kirken og verden
21c			Fader vår	Fader vår
17.	Takkoffer	Takkoffer	Takkoffer	Takkoffer
	<i>IV NATTVERD</i>	<i>IV NATTVERD</i>	<i>IV NATTVERD</i>	<i>IV NATTVERD</i>
18.	Forberedelse av måltidet	Forberedelse av måltidet		
19.	Nattverdspoesi	Nattverdspoesi		
20.	Velsignelse av elementene	Velsignelse av elementene		
21a	Verba	Verba		
21b	Troens mysterium	Troens mysterium		
21c	Fader vår	Fader vår		
22a	Fredshilsen	Fredshilsen		
22b	Agnus dei -Jesus tok all verdens synder	Agnus dei -Jesus tok all verdens synder		

¹ Etter samlingsbønnen eller før forbønnen

22c	Måltidet	Måltidet		
23	Måltidets avslutning - takkebønn	Måltidets avslutning - takkebønn		
24	Tegnspråksalme eller dans	Tegnspråksalme eller dans		
25	Kunngjøringer	Kunngjøringer	Kunngjøringer	Kunngjøringer
	<i>V SENDELSE</i>	<i>V SENDELSE</i>	<i>V SENDELSE</i>	<i>V SENDELSE</i>
26	Velsignelse	Velsignelse	Velsignelse	Velsignelse
27	Utsendelse	Utsendelse	Utsendelse	Utsendelse
28	Utgangspoesi/dans	Utgangspoesi/dans	Utgangspoesi/dans	Utgangspoesi/dans
29	Lysslukking	Lysslukking og utgangsprosesjon	Lysslukking og utgangsprosesjon	Lysslukking og utgangsprosesjon
30	Utgangsprosesjon	Utgangsprosesjon	Utgangsprosesjon	Utgangsprosesjon

Høymessen følger den strukturen som er gjengitt i venstre kolonne. De andre strukturene er eksempler, til hjelp for lokal utforming av andre typer av hovedgudstjenesten enn høymessen. I eksempel 4 kan det selvsagt også være med Bønnerop Kyrie. Denne strukturen kan også benyttes i gudstjenester med nattverd. Det kan være aktuelt når det er mange mindre barn til stede.

Disse leddene skal være med i alle hovedgudstjenester:

- Poesi
- Inngangsord
- Samlingsbønn
- Syndsbekjennelse
- Tekstlesning (NT)
- Preken
- Trosbekjennelse
- Forbønn
- Vår far i himmelen
- Velsignelse

Normalt skal det feires nattverd i gudstjenesten.

Hovedgudstjenesten som temagudstjeneste

Når en feirer hovedgudstjenesten som temagudstjeneste kan det knyttes til de temadagene som er anført i Tekstboken. En kan også ha tema som diakoni og misjon, eller andre tema som er naturlig ut fra lokale forhold i døvesamfunnet.

Temagudstjenester kan legges opp etter struktureksempel 1 *Høymesse* eller struktureksempel 2 *Forenklet høymesse*.

Temaet bør sette sitt preg på hele gudstjenesten: Salmevalg, samlingsbønn, poesivalg, tekstlesninger, preken, forbønn, offerformål, eventuelle symbolhandlinger, spesielle innslag som drama, dans osv.

Gudstjenesten legges i størst mulig grad opp og gjennomføres i samarbeid med grupper og organisasjoner som har et særlig engasjement i forhold til det aktuelle temaet.

Når det er nattverd benyttes en av de godkjente nattverdordningene. Dersom ordningen for nattverd tilpasses en bestemt gudstjeneste, kan *Nattverdordning for særlige anledninger* benyttes (kommer senere), med de muligheter det gir til å tilpasse ordningen til gudstjenestens anledning og tema.

Hovedgudstjeneste på særskilte dager i kirkeåret

Adventstiden

I advents- og juletiden kan det være aktuelt å bruke lys som liturgisk virkemiddel. Når lysmesse eller lysgudstjeneste ikke holdes som hovedgudstjeneste, kan den holdes som fritt oppbygd temagudstjeneste.

I hovedgudstjenesten i adventstiden kan en benytte en adventskrans med fire lys, samtidig som en leser opp en adventssalme. Dette kan gjøres på samlingsbønnens plass, eller som et selvstendig innslag etter samlingsbønnen.

Jul

Julaften

Gudstjeneste på julaften kan legges opp etter struktureksempel 4 *Forenklet gudstjeneste uten nattverd*.

1. juledag

På juledags høytidsgudstjeneste brukes gjerne:

- Høytidsvers i prekenens innledningsdel eller andre vers.
- Nicenum som trosbekjennelse.

For alternativer, se Del III - Bønne-, salme- og poesibok.

2. juledag

I Døvekirken er det en TV-gudstjeneste 2. juledag, og for mange i menighetene som har lang vei til Døvekirken så er denne gudstjenesten julegudstjenesten for dem. Tekstene kan da velges mellom 2. juledagstekster eller julaftens tekster.

På Stefanusdagen kan en forbønn med vekt på temaet "mennesker som blir forfulgt for sin tro" benyttes, se Del III - Bønne-, salme- og poesibok.

Fastetiden

Fastegudstjeneste

Fastegudstjenester kan holdes på hverdager, helst onsdag eller fredag, i tiden fra askeonsdag til onsdag i den stille uke. Det er ønskelig at det holdes gudstjeneste på askeonsdag.

Gudstjenestene kan legges opp etter struktureksempel 2 *Forenklet gudstjeneste med nattverd*. Det kan være anledning til stille bønn og/eller korte, lokalt utformede bønner før fastekollekten.

Skjærtorsdag

Dagens hovedgudstjeneste med nattverd kan holdes om kvelden. Ved gudstjenestens slutt kan alteret avdekkes ved at alterutstyret tas bort.

Langfredag

Lidelsesberetningen blir lest, se Tekstbok.

Det kan holdes en kort preken eller tekstmeditasjon. Eventuelt kan prekenen erstattes av stillhet til ettertanke og bønn. Alteret kan være avdekket.

Påsketiden

Påskedag

På påskedags høytidsgudstjeneste brukes gjerne:

- Høytidsvers i prekenens innledningsdel eller andre vers.
- Nicenum som trosbekjennelse.

For alternativer, se Del III - Bønne-, salme- og poesibok.

Andre hellig- og merkedager

1. mai

Gudstjeneste på 1. mai kan legges opp etter struktureksempel 2 *Forenklet gudstjeneste med nattverd* eller struktureksempel 3 *Gudstjeneste uten nattverd*.

Som forbønn kan en ha en lokalt utarbeidet bønn med vekt på temaene *Jordens folk og nasjoner* og *Vårt eget land og folk*, se Del III - Bønne-, salme- og poesibok.

På 1. mai brukes grønt eller kirkeårets farge som liturgisk farge.

17. mai

Gudstjeneste på 17. mai kan legges opp etter struktureksempel 4 *Forenklet gudstjeneste uten nattverd*.

Som forbønn kan en ha en lokalt utarbeidet bønn med vekt på temaene *Jordens folk og nasjoner* og *Vårt eget land og folk*, se Del III - Bønne-, salme- og poesibok.

På 17. mai brukes grønt eller kirkeårets farge som liturgisk farge.

Pinsedag

På pinsedags høytidsgudstjeneste brukes gjerne:

- Høytidsvers i prekenens innledningsdel eller andre vers.
- Nicenum som trosbekjennelse.

Rød er liturgisk farge for Pinse.

For alternativer, se Del III - Bønne-, salme- og poesibok.

Sankthansaften (Jonsok)

Gudstjeneste på sankthansaften kan legges opp etter struktureksempel 2 *Forenklet gudstjeneste med nattverd*.

Hvit er liturgisk farge for Jonsok.

Olavsdagen (Olsok)

Gudstjeneste på olsok kan legges opp etter struktureksempel 2 *Forenklet gudstjeneste med nattverd* eller struktureksempel 3 *Gudstjeneste uten nattverd*.

Rød er liturgisk farge for Olsok.

Døves dag

Fjerde søndag i september er det Døves Dag. Denne dagen har blitt feiret siden 1958, og er nå en del av den internasjonale *Deaf Awareness Week*. Døves dag har som mål å bevisstgjøre alle individer, lokalsamfunnet og staten om døvesamfunnet. Denne dagen dreier seg om å komme sammen, forene krefter og vise dette fellesskapet til resten av verden. Døves dag dreier seg også om å kjempe for døves rettigheter og menneskerettigheter.

Temaer som kan legges vekt på denne dagen:

- Døve som undertrykket gruppe som møter mange fordommer, spesielt i andre land
- Døve som en ressursgruppe i vårt samfunn
- Fordelene ved å være døv (*Deaf gain*).

Dagens preg bør særlig komme til uttrykk i salmevalg, poesivalg, preken og utforming av forbønnen. For alternativer, se Del III - Bønne-, salme- og poesibok.

Sider ved dagens tema gjør den særlig velegnet for barn og unges deltakelse. Det kan for eksempel være prosesjon med barn som bærer bilder av dagens tekster eller tegninger som kan henges opp på snorer i kirkerommet.

Dramatiserende innslag kan bygge på bibelske beretninger i møte med døve eller andre undertrykte grupper som vi kan sammenligne oss med.

Hvit er liturgisk farge for Døves dag.

Mikkelsmess (Erkeengelen Mikael og alle englers dag)

I menigheter som gjør vedtak om det, kan Mikkelsmess markeres enten på en kveldsgudstjeneste 29. September eller på høymessen den søndagen som kommer etter den datoen. Faller mikkelsmess på samme dag som Døves Dag, så er det Døves Dag som har forrang.

Temaer som kan legges vekt på denne dagen:

- Den kosmiske strid mellom gode og onde makter.
- Den kristologiske forankring av kampen mot og seieren over det onde.
- Erkeengelen Mikael og hans rolle.
- Englene som Guds tjenere som sendes til vår hjelp.

Dagens preg bør særlig komme til uttrykk i salmevalg, poesivalg, preken og utforming av forbønnen.

Sider ved dagens tema gjør den særlig velegnet for barn og unges deltakelse. Det kan for eksempel være prosesjon med barn som bærer bilder av engler eller engler de selv har laget. Englene kan plasseres i koret eller henges opp i snorer i kirkerommet.

Dramatiserende innslag kan bygge på bibelske beretninger i møte med engler.

I kirker som har utsmykning med englemotiv, kan en når forholdene ligger til rette for det, ha vandring i kirkerommet til disse stedene.

Hvit er liturgisk farge for Mikkelmess.

Bots- og bønnedag

På denne dagen kan gudstjenesten feires som høymesse.

Fiolett er liturgisk farge for Bots- og bønnedag.

Allehelgensdag

Til hovedgudstjenesten eller en egen minnegudstjeneste kan en invitere de som i årets løp har mistet en av sine kjære.

De som er døde det siste året, kan minnes ved at det tennes lys for hvert enkelt og/eller at det gis særlig anledning for alle som deltar i gudstjenesten, til å tenne lys på lysgloben eller et annet lystenningssted.

Hvit er liturgisk farge for Allehelgensdag.

Hovedgudstjenester med særlig fokus på trosopplæring

Det er naturlig at mange tiltak i menighetens trosopplæring har tilknytning til menighetens gudstjenesteliv. Det innebærer at barn og unge som en del av sin trosopplæring også får mulighet til å være medliturger på menighetens hovedgudstjenester.

De forskjellige fasene eller aldersgruppene i trosopplæringen bør også knyttes til noen gudstjenester som barn og unge kan være med og sette sitt preg på. Det gjelder blant annet gudstjenester med utdeling av DVDer og bøker eller annet opplæringsmateriell til bruk i trosopplæringstiltaket.

Utdelingen kan skje etter prekenen og trosbekjennelsen, eller på et annet passende sted i gudstjenesten.

Høsttakkefest

Det kan være naturlig at barn deltar på en særlig måte og setter sitt preg på denne gudstjenesten.

I forbindelse med inngangsprosjekjonen kan noe av jordens grøde bæres fram.

Aktuelle grupper og organisasjoner i døvesamfunnet kan trekkes inn både under forberedelse og gjennomføring av gudstjenesten.

Grønt er liturgisk farge for Høsttakkefest og Skaperverketets dag.

Konfirmasjonstidens gudstjenester

Gudstjeneste med presentasjon

I begynnelsen av konfirmasjonstiden fremstilles konfirmantene for menigheten i en gudstjeneste. Lokale forhold avgjør hvordan denne gudstjenesten skal legges opp.

Konfirmantenes nærvær skal sette sitt preg på hele gudstjenesten.

Presentasjonen av konfirmantene kan skje på ulike steder i gudstjenesten, for eksempel etter salmen etter trosbekjennelsen (ledd 14) eller i gudstjenestens inngangsdeler. Til presentasjonen kan en knytte lystenning eller andre enkle symbolhandlinger.

Bønn for konfirmantene eller en annen bønn kan benyttes på forbønnenes plass. Alternativer finnes i Del III - Bønne-, salme- og poesibok.

Noen av konfirmasjonstidens ledere kan medvirke som medliturger under bønnen for konfirmantene og også ellers i gudstjenesten.

Konfirmasjonsgudstjeneste med forbønn for den enkelte

Konfirmasjonstiden avsluttes med konfirmasjonsgudstjenesten. Konfirmantenes nærvær skal sette sitt preg på hele gudstjenesten.

Samlingsbønnen, trosbekjennelsen, syndsbekjennelsen og Vår far i himmelen kan utformes i samarbeid med konfirmantene.

Trosbekjennelsen blir fremsagt etter prekenen under leddet *Påminnelse om dåpen*.

Forrettende liturg kan bære messehagel ved prosesjonen og under altertjenesten.

Mer om konfirmasjonsgudstjenesten i Del II - Kirkelige handlinger.

Salmer i gudstjenesten

Salmesang er ikke et naturlig element i tegnspråklige gudstjenester. Selv om mange er vant med salmer som blir tolket til tegnspråk er det bare veldig få som synger eller er med på tegnene. Døvekirken får derfor alterboken sin «Del III – Bønne-, salme- og poesibok». Den inneholder salmer på tegnspråk. Noen av dem er oversatt fra norsk, mens andre er genuine tegnspråklige salmer på norsk tegnspråk eller oversatt fra andre tegnspråk. Det er disse salmene som skal brukes og øves inn i menighetene. I tillegg har Døvekirken andre uttrykksformer slik som tegnspråkpoesi og liturgisk dans som kan og bør brukes.

Bruk av skjerm eller prosjektor

Når man avleser tegnspråk er det nødvendig å ha full fokus på den som tegner. Tilleggsinformasjon på skjermer kan derfor lett bli visuell støy som forstyrrer oppmerksomheten. Man bør derfor generelt være varsom med bruk av slike. Det bør trykkes opp gudstjenesteark for dem som skulle ha behov for skriftlig informasjon.

Når det vises informasjon på skjerm er det viktig at menigheten får nok tid til å oppfatte den informasjonen før de igjen skifter fokus til liturgen. På skjerm bør bare det følgende vises:

- Navnet på enkelte ledd som overskrift
- Informasjon i kunngjøringene
- Tegnspråkfiler som preludium og postludium
- Ev. bilde(r) i tilknytning til tekster og prekenen

Gudstjenester i lokale menigheter

Denne alterboken er primært tenkt til bruk i Døvekirken eller når en tegnspråklig menighet samles til gudstjeneste. Den er godkjent til bruk i enhver gudstjeneste der norsk tegnspråk brukes. Gudstjenester i lokale menigheter (integreerte gudstjenester) bør være tegnspråklige gudstjenester som også legges til rette for dem som ikke behersker tegnspråk.

Når tegnspråkbrukere samles til gudstjenester med ikke-tegnspråkbrukere utenfor døvekirken, bør denne alterboken være ledende. Den kan og bør brukes i enhver gudstjeneste der Døvekirken er involvert og det er derfor ikke behov for at den lokale menigheten endrer grunnordningen sin eller søker om unntak fra den. I slike gudstjenester skal liturger fra Døvekirken bruke denne alterboken, mens den lokale liturgen skal lese eller synge tekstene som finnes i den første spalten i denne alterboken. Det bør avtales tegn, slik som blick eller nikk, mellom liturgene for å forsikre seg om at man er ved samme ledd.

Ved tekstlesingene bør minst en av tekstene leses på tegnspråk. Anbefalingene om bruk av prosjektor bør også følges i integreerte gudstjenester. Under prekenen kan Døvepresten gjengi prekenen fra den lokale presten om den tilsendes den og kan oversettes på forhånd.

Under poesi kan det spille høvelig instrumentalmusikk. Det bør ikke brukes norske salmer, men det kan brukes salmer som er oversatt til norsk tegnspråk parallelt med den norske originalen. Se «Del III – Bønne-, salme- og poesibok»

Alterbok for Døvekirken

DEL IV

TEKSTBOK

1.

INNLEDNING

Tekstboken i Døvekirken

Vi skal ha en foreløpig Bibel, en tekstbok med to rekker. Bakgrunnen for dette er at vi ikke har hele Bibelen på norsk tegnspråk i dag, og heller ikke DnK sin tekstbok. Det vi har er Lukasevangeliet, kjernefortellingene fra trosopplæringen og enkelttekster. I tillegg fins det mye oversettelsesarbeid blant tekstleserne i Døvekirken, men disse dokumenteres dessverre ikke med videoopptak. Det har i tillegg vært mulig for døveprestene å sende inn oversikter over tekster de har oversatt til norsk tegnspråk sammen med eventuelle videoopptak og notater de har gjort i den anledning.

Tekstene i Døvekirkens Tekstbok er basert på det vi har, og at vi skal ha kjernetekster fra Bibelen tilgjengelige på norsk tegnspråk. Tekstutvalget skal avspeile Bibelens rikdom med hensyn til sjanger og stil. Dette er et stort og tidkrevende arbeid som har vært diskutert både muntlig og skriftlig i flere år. De første oversettelsene er klare, og arbeidet vil fortsette fram til 2019 til alle tekstene er oversatt. Tekstene blir gjort tilgjengelige fortløpende. Arbeidet med tekstboken har derfor flere delmål, mens hovedmålet er å oversette Den norske kirkes tekstbok og deretter hele Bibelen.

2.

OVERSIKT OVER TEKSTENE

Søndag / Helligdag	Første rekke		Andre rekke		Tema <i>(kommer fra de nye samlingsbønnene)</i>
	Evangeliet	GT/Lesetekst	Evangeliet	GT/Lesetekst	
<i>Advent</i>					
1. søndag i adventtiden	Luk 19,29-40 Inntoget	Sal 42,2-6 Jeg tørster etter Gud	Luk 4,16-22 Jesus i synagogen i Nasaret	1 Mos 18,1-15 Sara ler	<i>Et nådens år</i>
2. søndag i adventtiden	Joh 14,1-6 Mange rom i min Fars hus	Åp 1,17b-18 Frykt ikke	Luk 21,29-36 Fikentreet, Våk og be	Rom 8,31b-35.38-39 GUD er med oss	<i>Tro på Guds løfter</i>
3. søndag i adventtiden	Luk 7,18-23 Spørsmål fra døperen Johannes	Åp 1,1-2; 21,1-5 Enny himmel og en ny jord	Luk 3,7-11 Døperen Johannes	Jak 5,78 Vær tålmodige	<i>Døperen Johannes rydder vei</i>
4. søndag i adventtiden	Luk 1,46-56 Marias lovsang	Rut 4, 13-17 Rut	Luk 1,39-45 Maria og Elisabeth	Fil 4,4-8 Gled dere	<i>Løftet til Maria</i>

Søndag / Helligdag	Første rekke		Andre rekke		Tema <i>(kommer fra de nye samlingsbønnene)</i>
	Evangeliet	GT/Lesetekst	Evangeliet	GT/Lesetekst	
<i>Jul</i>					
Julaften	Luk 2,1-20 Juleevangeliet	Mika 5,1-4a Du Betlehem Efrata	Luk 2,1-20 Juleevangeliet	Mika 5,1-4a Du Betlehem Efrata	<i>Barnet i Betlehem</i>
Juledag	Joh 1, 1 - 14 Ordet ble kjøtt	Hebr 1,1-6 Aldri før har GUD talt slik			<i>Ordet blir menneske</i>
2. juledag	Matt 2,13-15 Flukten til Egypt	Apg 7,55-8.3 Stefanus martyr	Matt 2,19-23 Fra Egypt til Nasaret	Apg 7,55-8.3 Stefanus martyr	<i>Stefanus martyren</i>
Romjuls- søndag	Luk 2,36-38 Anna i tempelet	2 Mos 7,14- 18.26-29.8,12- 13.16-20.9,1- 5.8- 9.13.18.10,3- 5.21-23.11,1-7 10 plager	Luk 2,29-32 Simeons lovsang	1 Tess 5,8-11a Oppmuntring og oppbygging	<i>Anna og Simon i tempelet</i>
Nyttårsaften	Utgår				
Nyttårsdag	Luk 2,21 Navnet Jesus	2 Sam 7,1-17 Løftet til Davids ætt	Matt 1,20b-21 Navnet Jesus	Sal 103,13-18 GUD er barmhjertig mot sine barn	<i>Navnet Jesus</i>

Søndag / Helligdag	Første rekke		Andre rekke		Tema (kommer fra de nye samlingsbønnene)
	Evangeliet	GT/Lesetekst	Evangeliet	GT/Lesetekst	
<i>Åpenbaringstiden</i>					
Kr. åpenbaringsdag	Matt 2,1-12 De vise menn	Jes 49,14-16a GUD husker oss som en mor	Luk 2,41-52 Jesus som 12-åring i tempelet	Sal 23 Herren er min hyrde	<i>GUD viser veien til Jesus</i>
2. s. i åpenbaringstiden	Luk 3,1-18 Døperen Johannes står frem	2 Mos 2,1-10 Mirjam redder Moses	Luk 3,21-22 Jesu Dåp	Sal 139 Du har skapt meg på skremmende underfull vis	<i>Dåp</i>
3. s. i åpenbaringstiden	Joh 2,1-11 Bryllup i Kana	Høysang 2,8-14.16-17 Min kjæreste	Joh 4,6-24 Den samaritanske kvinnen	Sal 1 Veien til den gudfryktige	<i>Tørst etter det Jesus gir</i>
4. s. i åpenbaringstiden	Mat 11,28 Kom til meg alle dere som strever	2 Mos 14,5-7.13-18.22.26-27 Sivsjøen	Mark 10,46-52 Bartimeus	Josva 6 Jeriko	<i>Herren er barmhjertig</i>
5. s. i åpenbaringstiden	Joh 5,1-15 Den syke ved Betesda	Sal 103,1-5 Min sjel lov Herren	Luk 5,17-26 Den lamme mannen	1 Sam 17,1.4-16.32-33.42-51 David og Goliat	<i>Jesus har makt</i>
6. s. i åpenbaringstiden	Luk 12,35-38 Spenn beltet om livet	1 Kong 18,21-39 Elia på Karmel	Joh 6,63-69 Vil også dere gå bort?	1 Sam 10,20-25 Saul blir utvalgt	<i>Vær våkne!</i>
Såmanns-søndag	Luk 8, 4 - 15 Såmannen	2 Tim 3,14-17 Stå fast på troen	Luk 8, 4 - 15 Såmannen	Kol 3,12b-14 Tilgi hverandre	<i>Ordet sås</i>
Kristi Forklaringsdag	Luk 2,41-52 Jesus som 12-åring i tempelet	Jes 52,13-53,5 Såret for våre overtredelser	Luk 9,28-36 Jesu forklaring	1 Kor 15,53-57 Det uforgjengelige i det forgjengelige	<i>Jesu herlighet</i>

Søndag / Helligdag	Første rekke		Andre rekke		Tema (kommer fra de nye samlingsbønnene)
	Evangeliet	GT/Lesetekst	Evangeliet	GT/Lesetekst	
<i>Fastetiden</i>					
Fastelavenssøndag	Luk 18,31-34 Se, vi går opp til Jerusalem	Høysang 8,6-7a Et segl på hjertet	Joh 17,20-26 Jesus ber for oss	1 Kor 13 Kjærligheten	<i>På vei opp til Jerusalem</i>
Askeonsdag	Utgår				
1. s. i fastetiden	Luk 4,1-13 Fristelsen	Sal 22,2-3.20 Hvorfor har du forlatt meg?	Luk 9,22 Lidelsen	2 Sam 12,1-10 David og Natan	<i>Stå imot fristelser!</i>
2. s. i fastetiden	Luk 7,36-50 Kvinnen tørker med håret	1 Mos 3,1-15 Syndefallet	Joh 19,16-17 Jesus blir tynget under korset	1 Mos 32,24-30 Jakobs kamp	<i>Vårt liv og våre kamper</i>
3. s. i fastetiden	Luk 22,28-34 Annonsering hanegal	1 Kor 12,21-27 Kroppen og delene	Mark 15,16-20 Purpurkappen	Kol 3,12b-14 Tilgi hverandre	<i>Overvinn det onde!</i>
4. s. i fastetiden	Joh 11,45-53 Planer om å drepe Jesus - mennesket for folket	Sal 68,21 GUD vår frelser	Joh 13,1-10 Fotvaskingen	1 Mos 37,5-1.18-36 Josef blir solgt	<i>Jesus dør for våre synder</i>
Maria Budskapsdag	Luk 1,26-38 Bebudelses-teksten	Sal 100 Herren er god	Luk 1,39-45 Maria og Elisabeth	1 Mos 2,18-25 Skapelsen av kvinnen	<i>Maria</i>
Palme-søndag	Matt 26,6-13 Salving i Betania	Fil 2,5-11 Livet i felleskap med Kristus	Luk 10, 38-42 Jesus hos Marta og Maria <i>alt. 1 adv. I</i>	1 Sam 16,4-13 David blir salvet	<i>Jesus kommer til oss</i>
Skjærtorsdag	Matt 26,17-30 Innstiftelses-ord	Matt 26,31-35 Annonsering av Peters svik	Luk 22,14-23 Innstiftelsen	Matt 26,69-75 Peters svik	<i>Nattverden</i>
Langfredag	Matt 27,15-30 Jesus blir dømt og spottet	Matt 27,31-50 Veien til Golgata	Mark 14:32-36 Getsemane	Matt 27,57-66 Gravlegging	<i>Jesus dør for oss</i>
Påskennatt	Utgår				

Søndag / Helligdag	Første rekke		Andre rekke		Tema <i>(kommer fra de nye samlingsbønnene)</i>
	Evangeliet	GT/Lesetekst	Evangeliet	GT/Lesetekst	
Påsketiden					
Påskedag	Matt 28,1-10 Oppstandelsen	Sal 118,1.24 Pris Herren, han er god	Luk 24,1-9 Oppstandelsen	Rom 14,7-12 Ingen lever for seg selv	<i>Se den oppstandne Herre</i>
2. påskedag	Luk 24,13-35 Emmaus	3 Mos 16 Den store soningsdagen			<i>Emmaus- vandrerne</i>
2. s. i påsketiden	Matt 27:32 Simon fra Kyrene	Gal 6,2-5 Bær byrdene for hverandre	Joh 20,24-29 Jesus og Tomas	1 Pet 1,3 Lovet være Gud	<i>En hånd til dem som tviler</i>
3. s. i påsketiden	Joh 10,11- 18.28-29 Jeg er den gode hyrde	2 Sam 20 David og Jonatan	Luk 15,11-32 En far som ventet	2 Mos 1,8-13 Slaveriet i Egypt	<i>GUD ser oss</i>
4. s. i påsketiden	Matt 22, 37-40 Det dobbelte kjærlighets- budet	Hebr 13,5-6 Kjærlighet til penger	Joh 14,1-6 Mange rom i Fars hus	Apg 9, 1-23 Jesus møter Saulus	<i>Guds rike i nestekjærlig- heten</i>
5. s. i påsketiden	Mark 4,30-34 Sennepsfrøet	Sal 36,6-10 I ditt lys ser vi lys	Joh 15,1-8 Det sanne vintre	1 Sam 3 Samuel i templet	<i>Guds rike er blant oss</i>
6. s. i påsketiden	Luk 18,1-8 Enken og dommeren	Ef 3, 14-21 Bøyer kne for skaperen	Matt 7,7-8.12 Be, så skal du få	Est 3,8-10 4,13-17 5.1-5 7.1-4 8.1-8 Ester	<i>GUD hører våre bønner</i>
Kr. Himmelfartsdag	Apg 1,1-14 Himmelfarts- dagen	Sal 139,1- 12.23-24 På morgen- rødens vinger	Luk 24,50-53 Himmelfart	Sal 121 Jeg løfter mine øyne	<i>Himmelfarten</i>
Søndag før pinse	Joh 15,26-27 Talsmannen	1 Joh 4,7-11 Guds kjærlighet	Joh 16,12-15 Sannhetens Ånd	Dan 5-6 Daniel	<i>Send oss din Ånd!</i>

Søndag / Helligdag	Første rekke		Andre rekke		Tema <i>(kommer fra de nye samlingsbønnene)</i>
	Evangeliet	GT/Lesetekst	Evangeliet	GT/Lesetekst	
Pinsetiden					
Pinseaften	Utgår				
Pinsedag	Apg 2,1-13 Pinsedagen	1. Kor 9,16-23 En greker til grekerne	Joh 14,16-18 Talsmannen	1 Mos 11, 1-9 Tårnet i Babel	<i>Den Hellige Ånd</i>
2. pinsedag	Vi bruker tekstene fra 1. pinsedag				
Treenighets- søndag	Matt 28, 16-20 Dåps- befalingen	1 Mos 7.1- 10.17-8,3. 6- 12.15-22.9,12- 13 Noah	Luk 24,45-48 Den lidende Messias	5 Mos 6,4-9 Herren er vår Gud	<i>Den treenige Gud</i>

Søndag / Helligdag	Første rekke		Andre rekke		Tema <i>(kommer fra de nye samlingsbønnene)</i>
	Evangeliet	GT/Lesetekst	Evangeliet	GT/Lesetekst	
<i>Treenighetstiden</i>					
2 s. i treenig- hetstiden	Joh 3,1-13 Nikodemus	Rom 6,3-5 Døpt til Jesu død og oppstandelse	Joh 15,9-17 Bli i min kjærlighet	Gal 3, 23-29 Ikke jøde eller greker	<i>Vi er skapt til fellesskap med Gud</i>
3 s. i treenig- hetstiden	Luk 14,15-24 Det store gjestebudet	1. Mos 2,4b-14 Paradiset	Mark 10,13-16 Jesus og barna	2 Mos 1,14- 2,10 Moses i sivet	<i>Alle er invitert til den store festen</i>
4 s. i treenig- hetstiden Brukes på skaper- verkets dag	Luk 10,1-2 Høsten er stor	Amos 5,7-15 Sosial rettferd	Luk 18,18-30 Jesus og den rike unge mannen	5 Mos 6,4-9 Hør Israel!	<i>Søk ikke verdens rikdom!</i>
5 s. i treenig- hetstiden	Luk 6,43-46 Treet og fruktene	Jona 1,1- 2,2;2,11-4,11 Jona	Matt 7,24-25 Bygge på fjell	Sal 91,1-2.4.9 Herren er min borg	<i>Sannhetens stemme i verden</i>
6 s. i treenig- hetstiden = Apostel – dagen	Luk 5,1-11 Peters fiskefangst	5 Mos 15,1-11 Sabbatsåret	Luk 6,17-19 Jesus samler folket	Fil 2,1-5 Formaning til enhet	<i>GUD kaller ufullkomne mennesker</i>
7 s. i treenig- hetstiden	Luk 15,8-10 Sølvmynten	1 Mos 16,1- 4.15 21,1-4 Isak og Ismael	Luk 19,1-10 Sakkeus	Sal 150 Lovsyng Gud	<i>GUD er oss</i>
8 s. i treenig- hetstiden	Matt 6, 19-24 Samle ikke skatter	2 Mos 16,11- 16 Manna	Luk 20,41-44 Enken i tempelet	Jes 6,1-8 Møte med den hellige	<i>Samle ikke skatter til deg selv</i>
9 s. i treenig- hetstiden	Joh 8,1-11 Den første steinen	Mika 4,4-5 Fredsriket	Luk 6,36-42 Bjelken i øyet	Sal 8 Hva er et menneske	<i>En rettferdig og kjærlig dommer</i>
10 s. i treenig- hetstiden	Luk 5,27-32 Jesus kaller Levi	2 Mos 3,1-15 GUD kaller Moses	Matt 18,21-35 Å tilgi	Sal 34,1-9 Herren svarer	<i>Kall til omvendelse</i>
11 s. i treenig- hetstiden	Luk 6,1-11 Jesus og sabbaten	2 Mos 19,20; 20,1-20 De ti bud	Luk 13,34-35 Klage over Jerusalem	Apg 6,1-7 Diakonene	<i>Fri oss fra egenrådighet!</i>
12 s. i treenig- hetstiden	Matt 6,24 Ingen kan tjene to herrer	Høysang 8,6-7a Et segl på hjertet	Luk 8,1-3 De kvinnelige disiplene	Sal 139 Du har skapt meg på underfull skremmende vis	<i>Å leve i tillit og omsorg</i>

Søndag / Helligdag	Første rekke		Andre rekke		Tema (kommer fra de nye samlingsbønnene)
	Evangeliet	GT/Lesetekst	Evangeliet	GT/Lesetekst	
13 s. i treenighetstiden	Luk 18,18-30 Jesus og den rike unge mannen	Sal 150 Lovsyng Gud	Luk 12, 41-48 Spenn beltet om livet	1 Kong 3,16-28 Salomo dømmer	<i>GUD har gitt oss alt vi har</i>
14 s. i treenighetstiden = Vingårds-søndagen	Matt 20,1-16 Arbeiderne i vingården	Ef 2,1-10 Av nåde er dere frelst	Luk 17,7-10 Tjeneren ved bordet	1 Mos 25,21.24-34.27,1-36 Esau og Jakob	<i>Vingården</i>
15 s. i treenighetstiden	Luk 6,27-35 Elsk fiendene	Apg 16,20-36 Paulus og Silas i fengsel	Luk 10, 38-42 Jesus hos Marta og Maria	Fork 3,1-2.4.6a.11a.14a Alt har sin faste tid	<i>GUD elsker oss</i>
16 s. i treenighetstiden	Mark 7,31-37 Lukk opp! - Effata	1 Kor 13 Høysangen	Luk 6,20-23 Saligprisningene	Sal 71 Bønn, klage, tillit	<i>Trøst i lidelse og trengsel</i>
17 s. i treenighetstiden	Joh 11,1-44 Å reise seg	2 Kong 5,1-14 Elisa helbreder Naaman	Mark 5,35-43 Lille jente: Stå opp! - Talit takumi	Job 19,25-27 Jeg vet at min gjenløser lever	<i>Reis deg opp!</i>
18 s. i treenighetstiden	Luk 5, 12-16 Den spedalske	1 Joh 4,16b GUD er kjærlighet	Luk 7,1-10 Offiseren i Kapernaum	Sal 104,24-31 Pris skaperen	<i>Ny kraft og styrke til syke</i>
19 s. i treenighetstiden	Matt 6,25-34 Søk først Guds rike	Gal 5,16-26 Åndens frukt	Luk 9,57-62 La de døde begrave sine døde	1 Mos 1,1-2,4a Skapelse	<i>Gjør oss faste i troen!</i>
20 s. i treenighetstiden	Joh 11,1-5 Lasarus	Rut 1,7-11.16-19a; 2,8-11; 4,13-17 Rut	Matt 19,4-6 Mot skilsmisse	Rut 2,8-11 Rut	<i>Skapt til fellesskap med GUD og med hverandre</i>
21 s. i treenighetstiden	Luk 16, 19-31 Den fattige Lasarus	Sal 51 Tilgi meg Gud	Luk 12,16-21 Den rike bonden	Sal 8 Hva er et menneske	<i>Ta vare på skaperverket</i>
22 s. i treenighetstiden	Luk 6,43-46 Treet og fruktene	Fil 2,5-11 Livet i fellesskap med Kristus	Luk 10, 25-37 Den barmhjertige samaritan	1 Joh 4,7-11 La oss elske hverandre	<i>Barmhjertighet i ord og handling</i>

Søndag / Helligdag	Første rekke		Andre rekke		Tema <i>(kommer fra de nye samlingsbønnene)</i>
	Evangeliet	GT/Lesetekst	Evangeliet	GT/Lesetekst	
23 s. i treenig- hetstiden	Mark 10,28-31 De første og de siste	Sal 71 Bønn, klage, tillit	Joh 5,24-27 Jesus er dommeren	Klag 3,22-26 Herrens miskunn tar aldri slutt	<i>Jesus våker over oss</i>
24 s. i treenig- hetstiden	Bruk 6. s i åpenbarings-tiden				
25 s. i treenig- hetstiden	Bruk 5. s i åpenbarings-tiden				
26 s. i treenig- hetstiden	Bruk 4. s i åpenbarings-tiden				
27 s. i treenig- hetstiden	Bruk 3. s i åpenbarings-tiden				
Domssøndag = Kristi kongedag	Matt 25,1-13 De 10 jomfruene	Rom 5,1-11 Av nåde er de rettferdig	Mark 5,25-34 Din tro har frelst deg	1 Kong 3,16-28 Salomo dømmer	<i>Gjør oss våkne for Gud!</i>
Allehelgens- dag	Matt 5, 13-16 Jordas salt	Sal 90,1-4.12 Bilig i slekt etter slekt	Matt 5,1-12 Saligprisningene	Sal 73,23-26 Jeg blir alltid hos deg	<i>Å leve og dø i Herren</i>